

## NOVÉ KNIHY

Nagy M., Mučaji P., Grančai D. **Farmakognózia. Biologicky aktívne rastlinné metabolity a ich zdroje.** Bratislava: Herba 2015, 375 s. ISBN 978-80-89631-45-2

Recenzované dielo troch renomovaných profesorov Katedry farmakognózie a botaniky Farmaceutickej fakulty Univerzity Komenského (FaF UK) v Bratislave je učebnicou farmakognózie, profilovej disciplíny farmaceutického štúdia. Konceptia učebnice je založená na ôsmich kapitolách.

V prvej autori objasňujú legislatívne postavenie rastlinných liekov tak, ako to vyžadujú požiadavky a potreby EU.

V druhej kapitole nazvanej molekulové a bunkové ciele účinku rastlinných sekundárnych metabolitov a ich biologická aktivita, stručne objasňujú definíciu a charakteristiku 24 skupín zlúčenín, ktoré tvoria podstatu hlavných obsahových látok liečivých rastlín a ich účinkov.

V tretej kapitole objasňujú základné liekové interakcie rastlinných drog.

Jadro učebnice začína štvrtou kapitolou, ktorú tvoria drogy s monografiou HMPC (Committee on Herbal Medicinal Products), v ktorej popisujú 18 drog používaných pri liečbe zápalov ústnej dutiny, jednu drogu proti vracaniu, 13 drog používaných proti zápche, šesť drog proti hnačke, jednu používanú na liečenie obezity, tri drogy používané pri ochoreniach žlčníka, 12 drog používaných pri nechutenstve, 34 drog používaných na liečenie prechodných žalúdočno-črevných ťažkostí, dve drogy na zmiernenie srdcových ťažkostí, 20 drog na zosilnenie vylučovania moču, 10 drog na liečenie ochorenia žíl, päť drog na ošetrovanie hemoroidov, jednu drogu s hypolipidemickým účinkom, 16 drog používaných na liečenie zápalov kože, 13 drog na ošetrovanie rán kože, tri drogy na ošetrovanie modrín, dve drogy s účinkom proti nadmernému poteniu dlaní a chodidiel, jednu drogu na liečenie mykóz chodidiel, jednu drogu na ošetrovanie ekzémov, tri drogy na ošetrovanie mastnej pleti, päť drog na liečenie benígnej hyperplázie prostaty, jednu drogu na zápal močových ciest, jednu drogu na liečenie premenštruačného syndrómu, dve drogy na problémy v menopauze, šesť drog na liečenie ťažkostí pri menštruácii, päť drog na liečenie bolesti svalov, 16 drog používaných pri tlmení bolesti kĺbov, tri drogy na tlmenie bolesti hlavy, jednu drogu na liečenie depresíí, jednu drogu na liečenie demencií, sedem drog na zmiernenie pocitu únavy a slabosti, 12 drog na zmiernenie príznakov psychického stresu, dve drogy na liečenie stavov pre-

chodného psychického vyčerpania, deväť drog na navodenie spánku, 11 drog na liečenie zápalu hltanu, 19 drog na uľahčenie vykašliavania hlienov, štyri drogy na utlmenie kašľa, 24 drog na podporu liečby prechladnutia a jednu drogu na ošetrovanie očí.

V piatej kapitole je popísaných 127 drog bez monografií HMPC.

V šiestej kapitole nazvanej technologicky významné liekopisné drogy a suroviny popisujú deväť rastlinných drog, desať prípravkov z rastlinných drog, 14 silíc, 22 rastlinných olejov, päť škrobov, tri živice a štyri dextrany.

V siedmej kapitole popisujú tri vosky a osem ostatných významných látok prírodného pôvodu.

Záverečná ôsma kapitola je venovaná stručnému zhodnoteniu rastlinných sekundárnych metabolitov ako základu pre humánne liečivá.

Popis jednotlivých rastlinných liečiv má jednotnú osvedčenú stavbu, kde po uvedení latinského a slovenského názvu, je uvedený stručný popis drogy, obsahové látky, chemická štruktúra najdôležitejšej látky s vyznačením stereochemických aspektov, tradičné použitie a použitie v ľudovom liečiteľstve.

Učebnicu uzatvára zoznam použitej literatúry, ktorý obsahuje najdôležitejšie citácie prác za posledné obdobie.

Pre racionálnu a rýchlu orientáciu je v ňom na konci register latinských a slovenských názvov, tradičných rastlinných názvov, názvov používaných v ľudovom liečiteľstve a štruktúrnych vzorcov. Analýza obsahu tejto učebnice ukazuje, že sú v nej zahrnuté prakticky všetky najdôležitejšie poznatky, ktoré vyplývajú z SL 1, SFK a Ph.Eur 8 a z nich odvodených a vyplývajúcich smerníc a záverov.

Obsah učebnice nadväzuje na dielo: Nagy M., Grančai D., Mučaji P. Farmakognózia –biogéza prírodných látok. Martin: Osveta 2011 a tvorí s ním komplexný súhrn poznatkov, ktorý je požadovaný v predmete Farmakognózia v tretom ročníku magisterského štúdia farmácie.

Nadviazaním na predchádzajúce poznatky o liečivých rastlinách s ich kritickým posúdením, prehodnotením a následným zaradením do obsahu tohto učebného textu vznikla učebnica na vysokej odbornej a didaktickej úrovni.

Som presvedčený, že v tejto učebnici nájde študent všetky základné poznatky, ale i vedecký pracovník námety pre svoju vedecko-výskumnú činnosť vo výskume a vývoji nových prírodných liečiv.

*J. Čižmárik*